

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) www.economy.nayka.com.ua | № 3, 2020 | 26.03.2020 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.3.14](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.3.14)

УДК 005.334:658.14 -047.44

Б. М. Андрушків,

*д. е. н., професор кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг,
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя*

ORCID ID: 0000-0003-4897-5539

А. Ю. Шахно,

*д. е. н., доцент, завідувач кафедри економіки, організації та управління підприємствами,
Криворізький національний університет*

ORCID ID: 0000-0003-0718-0051

В. О. Ільченко,

*к. е. н., старший викладач кафедри економіки, організації та управління підприємствами,
Криворізький національний університет, м. Кривий Ріг*

ORCID ID: 0000-0002-1167-3708

КАПІТАЛ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

B. Andrushkiv

*Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Innovation Management
and Services, Ternopil National Technical University named after Ivan Pulyuy*

A. Shakhno

*Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Head of the Department of economics,
organization and management of enterprises, Kryvyi Rih National University*

V. Ilchenko

PhD in Economics, Senior Lecturer, Kryvyi Rih National University

CAPITAL OF INDUSTRIAL ENTERPRISE IN ENSURING COMPETITIVENESS

Сучасні ринкові відносини, в яких здійснюють діяльність промислові підприємства потребують проведення ретельного менеджменту як способу не тільки виживання, але й подальшого їх розвитку. Промислові підприємства в сьогоденній економічній площині здебільшого націлені на утримання позицій на ринку. Ретельний аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища, в якому здійснює діяльність промислове підприємство, може дозволити управлінцям виявити резерви розвитку з метою забезпечення його конкурентоспроможності. Одним із таких напрямів є дослідження капіталу промислового підприємства з метою розробки стратегії забезпечення конкурентоспроможності. Для реалізації такої мети в статті досліджено сутність, роль капіталу промислового підприємства в забезпеченні конкурентоспроможності. Окрім того, проведено аналіз конкурентного середовища з використанням засад експертного оцінювання, що дозволило провести оцінювання конкурентоспроможності конкретного промислового підприємства.

Modern market relations, in which industrial enterprises operate, require careful management as a way not only of survival but also of their further development. Industrial enterprises in today's

economic plane are mostly aimed at maintaining market positions. Careful analysis of the internal and external environment in which an industrial enterprise operates may allow managers to identify developed reserves in order to ensure its competitiveness. It is possible to accelerate the process of overcoming a difficult situation with the help of management that meets modern conditions, is based on the achievements of science and takes into account the peculiarities of the practice of enterprises of different sectors of the economy. That is why the problem of capital management becomes especially relevant at the present stage of development of Ukraine's economy. Management of capital use is a system of principles and methods of development and implementation of management decisions related to ensuring its effective application in various activities of the enterprise and, above all, ensuring competitiveness. management decisions. To achieve this goal, the article examines the essence, the role of capital of an industrial enterprise in ensuring competitiveness. In addition, an analysis of the competitive environment using the principles of expert evaluation, which allowed to assess the competitiveness of a particular industrial enterprise. During the analysis, a variety of material was accumulated, on the basis of which hypotheses were put forward to solve the existing problem of competitiveness. Ways to solve the problem of competitiveness are proposed based on the use of the developed algorithm for solving the strategic problem of competitiveness. The enterprise, the activity of which will be analyzed, needs to determine the forecast values of growth rates of activity and profit margin. The construction of the forecast will allow to coordinate management decisions to ensure the competitiveness of the enterprise.

Ключові слова: капітал; промислове підприємство; економі-аналітичні показники; рейтинг; управління; конкурентоспроможність.

Keywords: capital; industrial enterprise; economic-analytical indicators; rating; management; competitiveness.

Постановка проблеми. Ринковий напрямок розвитку економіки України головною метою має забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання та підвищення рівня життя населення. Саме капітал посідає одне з головних місць в системі соціально-економічних та політичних відносин суспільства. Через недосконале управління капіталом як на макро- так і на мікрорівні, що зумовлено низкою об'єктивних та суб'єктивних причин, економіка України досить повільно долає нестабільний стан. Прискорити процес виходу зі складного стану можна за допомогою управління, що відповідає сучасним умовам, спирається на досягнення науки та враховує особливості з практики існування підприємств різних галузей економіки. Саме тому проблема управління капіталом набуває особливої актуальності на сучасному етапі розвитку економіки України. Динамізм, невизначеність, складність економічного середовища та процесів, що в ньому відбуваються, вимагають перегляду не лише сутності та змісту капіталу, як економічної категорії, а й концептуальних засад щодо забезпечення конкурентоспроможності.

Саме актуальність і перспективність розвитку питання щодо ролі та місця капіталу промислового підприємства в забезпечення конкурентоспроможністю мають лежати в площині прийняття ефективних управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною і методологічною базою дослідження стали роботи таких спеціалістів, як: Азаренкова Г.М., Багатир О.С., Василик О.Д., Іванова В.В., Медведева О.В., Поддєрьогін А.М., Родионова В.М., Білик М.Д. та ін.

Вихідною ціллю у процесі наукового дослідження механізму управління капіталом підприємств як економічної категорії має бути визначення економічної сутності поняття «капітал підприємства» в системі конкурентних стратегій.

Термін «капітал» походить від латинського «capitalis», що значить основний, головний. У своїх перших роботах економісти капітал розглядають як головне багатство та майно, але в процесі розвитку економічної думки це первісне абстрактне й узагальнююче поняття капіталу наповнялось конкретним змістом.

Економічна школа фізіократів під поняттям капіталу як основного багатства вважали землю та вкладені в неї кошти. Відповідно джерелом формування капіталу фізіократи вважали сільськогосподарське виробництво [1, с. 111]. Представники класичної політекономії (в першу чергу А.Сміт і Д.Рікардо) поглибили дослідження сутності капіталу, розширили межу його розглядання сферою промислового виробництва. Під капіталом вони розуміли накопичені запаси засобів виробництва, необхідні для подальшого виготовлення товарів. Основні риси економічної категорії капіталу, сформульовані класичними економістами, були прийняті за основу всіма послідовними її дослідниками. У своїх працях Дж. М. Кейнс говорить, що капітал «приносить

впродовж свого життя дохід, еквівалентний своїй первинній цінності. Єдина причина, чому той або інший вид капіталу дає можливість отримувати протягом терміну його служби дохід, що перевищує по своїй величині його первинну ціну пропозиції, полягає в тому, що він є рідкістю» [2, с. 65].

Проведений історичний огляд показує, що сутність капіталу як економічної категорії, визначається значною широтою підходів. Але наукова думка до цієї пори не виробила універсального визначення капіталу, яке відповідало би як теорії стратегії забезпечення конкретності, так відповідної практиці.

Основоположник теорії суб'єктивної вартості лауреат Нобелівської премії Дж. Р. Хикс в своїй книзі «Вартість і капітал» трактує поняття «капітал» як грошову вартість, відображену на бухгалтерських рахунках господарюючого суб'єкта. Теорія капіталу Дж. Р. Хикса зводиться до елементарних макроекономічних міркувань: аналіз суті капіталу і проблема його функціонування обмежується характеристикою діяльності фірми, прагнучою до максимізації свого доходу [3, с. 276].

В книзі „Економікс” Мак Конелл і Стенді Брю визначає «... капітал — це створені людиною ресурси, які використовуються для виробництва товарів та послуг, товари, які безпосередньо не задовольняють потреби людини, інвестиційні товари, засоби виробництва» [2, с. 71]. Акції, облігації і кредити, які дозволяють фірмам фінансувати купівлю фізичного капіталу пизвані забезпечити довгострокове виживання підприємства.

Основна частина грошових видатків підприємства пов'язана із забезпеченням їх основної діяльності [4]. Виникнення потреби в капіталі для забезпечення цієї діяльності зумовлене незбігом у часі моменту здійснення грошових витрат (на придбання основних засобів, сировини, матеріалів тощо) та моменту надходження грошових коштів за продукцію, на виробництво якої понесені витрати. Базою для визначення обсягу фінансових ресурсів, необхідних для покриття витрат, пов'язаних із підготовкою, організацією, веденням та обслуговуванням виробництва, є бюджет реалізації та бюджет виробництва продукції .

Дослідження еволюції визначення капіталу та його сутності взагалі й капіталу промислового підприємства зокрема свідчать про безпосередній вплив капіталу поросливого підприємства на забезпечення його конкурентоспроможності.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в дослідженні ролі, змісту й впливу капіталу помисливого підприємства на забезпеченість його конкурентоспроможності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є стабільність його діяльності з позиції довгострокової перспективи. Стабільність пов'язана з загальною фінансовою структурою підприємства, мірою його залежності від кредиторів та інвесторів. Сутність оцінки фінансової стійкості підприємства зводиться до розрахунку показників, які характеризують структуру капіталу та можливості підтримувати дану структуру задля забезпечення його конкурентоздатності.

Відповідний аналіз проведемо на прикладі підприємства ТРВ «Інвест –М». Природно такий аналіз містить низку відповідних аналітичних показників. Тому вважаємо за доцільне провести аналіз отриманих кількісних значень основних економічних показників [5].

Перелік та розрахунок відповідних значень показників фінансової стійкості ТОВ «Інвест –М» приведений в таблиці 1

Аналізуючи таблицю 1 можна зробити такі висновки:

1. Критичне значення коефіцієнта автономії більше 0,5 (тобто більш 50%). На ТОВ «Інвест –М» цей показник значно менше 0,5 (0,18 у 2018 році та 0,19 у 2019 році), що свідчить про те, що лише незначна частка активів підприємства сформована за рахунок власних коштів, а саме 18% та 19% у 2018 та 2019 роках відповідно та підприємство залежно від зовнішніх джерел фінансування.

Таблиця 1.
Показники фінансової стійкості ТОВ «Інвест-М»

Показник	Од.вим	2018 рі	2019 рі	Темп зміни,%	Відхилення +,-
Коефіцієнт автономії	коэф.	0,18	00,19	101,05	0,01
Коефіцієнт співвідношення позиково та власного капіталу	коэф.	4,29	40,25	99,07	-0,04
Коефіцієнт загальної заборгованості	коэф.	0,81	00,80	65,61	-0,01
Коефіцієнт поточної заборгованості	коэф.	0,68	00,66	96,18	-0,02
Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності	коэф.	0,19	00,20	106,25	0,01
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	коэф.	-0,76	-0,9	117,80	-0,14
Коефіцієнт довгострокового залучення позикового капіталу	коэф.	0,02	0,07	350,00	0,05

2. Нормативне значення коефіцієнта співвідношення позикового та власного капіталу не менше 1. На підприємстві значення цього показника становить 4,29 та 4,25 у 2018 та 2019 роках відповідно. На одиницю власного капіталу приходиться 4,29 грн. та 4,25 грн. позикового капіталу, що свідчить про досить високу залежність від позикового капіталу. Але спостерігається незначна тенденція зменшення цієї залежності (0,04 грн.).

3. Коефіцієнт загальної заборгованості показує частку позикового капіталу в його загальній сумі. Оптимальне значення <0,5. На ТОВ «Інвест –М» значення цього показника склало 0,81 та 0,80, що свідчить про те, що за рахунок залучених коштів сформовано 81% та 80% активів підприємства. Спостерігається зменшення залежності від зовнішніх джерел формування активів (0,2%)

4. Коефіцієнт поточної заборгованості характеризує частку короткострокового залученого капіталу у його загальній сумі. На підприємстві цей показник склав 0,68 та 0,66 у 2018 та 2019 роках відповідно. За рахунок залучених коштів короткострокового характеру сформовано 68% у 2018 році та 66% у 2019 році, але спостерігається зменшення цього показника на 2%.

5. Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності показує, що за рахунок стійких джерел (власний та довгостроковий залучений капітал) сформовано 19% у 2018 році та 20% у 2019 році всіх активів підприємства.

6. Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного оборотного капіталу знаходиться в мобільній формі, яка дозволяє відносно вільно ними маневрувати, та використовується на закупку виробничих запасів, необхідних для виробництва, устаткування.

7. Коефіцієнт довгострокового залучення позикового капіталу показує, що підприємство не інтенсивно використовує позиковий капітал для відновлення та розширення виробництва. Оптимальне значення цього показника дорівнює 0,5. Значення цього показника на ТОВ «Інвест-М» склало 0,02 у 2018 році та 0,07 у 2019 році, але спостерігається тенденція збільшення цього показника, що свідчить про збільшення інтенсивності використання позикового капіталу для відновлення та розширення виробництва

Наступним етапом оцінки ефективності формування та використання капіталу на підприємстві є оцінка показників ліквідності та платоспроможності ТОВ «Інвест –М» (табл. 2).

Виходячи з проведеного аналізу можна зробити наступні висновки [6]:

1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (грошової платоспроможності) характеризує негайну готовність підприємства ліквідувати свої короткострокові зобов'язання грошовими коштами.

Таблиця 2.
Показники ліквідності ТОВ «Інвест-М»

Показник	Од.вимір.	2018 рік	2019 рік	Темп зміни,%	Відхилення, +,-
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	коєф.	0,088	0,045	51,136	-0,043
Коефіцієнт проміжної ліквідності	коєф.	0,950	0,942	99,157	-0,008
Коефіцієнт загальної ліквідності	коєф.	0,950	0,963	101,368	0,013

Оптимальне значення цього показника в межах 0,2-0,25. На підприємстві, що аналізується значення цього показника менше 0,2, що указує на неможливість ліквідувати свої короткострокові зобов'язання грошовими коштами, а також вказує на зовсім незначне забезпечення підприємства грошовими коштами або на неплатоспроможність підприємства у короткостроковій перспективі.

2. Оптимальним значенням коефіцієнта проміжної ліквідності є межа 0,7-0,8. В нашому випадку цей показник склав 0,945 у 2018 році та 0,942 у 2019 році. Можна казати про те, що підприємство в змозі погасити всі короткострокові фінансові зобов'язання його достатньо ліквідними активами.

3. Оптимальне значення показника загальної ліквідності >1. В нашому випадку і у 2018 році (0,950) і у 2019 році (0,963) значення цього показника менше 1, тому у підприємства спостерігається нестача оборотних коштів для сплатити своїх зобов'язань.

Ефективність використання капіталу характеризує його доходність, або рентабельність (відношення суми прибутку до середньорічної суми капіталу), що лежить в основі забезпечення конкурентоспроможності.

Проведемо оцінку показників рентабельності капіталу ТОВ «Інвест –М» (табл.3).

Таблиця 3.
Оцінка показників рентабельності ТОВ «Інвест –М»

Показник	Од. виміру	2018 р.	2019 р	Темп зміни,%	Відхилення,+,-
Рентабельність капіталу	%	-7,75	-4,35	56,13	3,40
Рентабельність основного капіталу	%	-22,68	-12,49	55,07	10,19
Рентабельність оборотного капіталу	%	10,98	22,73	207,01	11,75
Рентабельність власного капіталу	%	-32,66	-22,98	70,36	9,69
Рентабельність позикового капіталу	%	-10,16	-5,37	52,85	4,79

Примітка: розраховано авторами

З проведених розрахунків бачимо, що доходність капіталу за звітний період вище торічного рівня по всім показникам, що свідчить про підвищення ефективності функціонування підприємства в цілому:

- рентабельність всього капіталу у 2019 році на 3,4% більше ніж торік; цей показник показує що підприємство на кожен гривню капіталу, вкладеного в активи, отримує збиток у розмірі -0,0775грн. у 2018 році та -0,0435грн. у 2019 році;

- рентабельність основного капіталу у звітному періоді покращилась на 10,19%; цей показник показує що на кожен гривню, інвестовану в необоротні активи підприємство отримує збиток у розмірі -0,23грн. у 2018 році та -0,12 грн у 2019 році;

- рентабельність оборотного капіталу збільшилась на 11,75%; цей показник показує що на кожен гривню, авансовану в оборотні активи підприємство отримує прибуток у розмірі 10,98грн. у 2018 році та 22,73грн у 2019 році.

Проведений аналіз може засвідчити розвиток підприємства в напрямку забезпечення конкурентоспроможності.

З рентабельністю капіталу тісно зв'язана його оборотність. Оборотність капіталу є одним з найважливіших показників, які характеризують інтенсивність використання капіталу, що надає можливість формувати конкурентоздатні стратегії.

Проведений аналіз оцінки оборотності капіталу ТОВ «Інвест –М» дозволив відзначити, що у звітному періоді весь капітал зробив 1,22 обороти, один оборот капітал проходить за 298,29 днів, в порівнянні з минулим роком оборотність капіталу заповільнилась на 109,29 днів; власний капітал у 2019 році зробив 6,46 оборотів, один оборот складає 56,48 днів, що на 11,63 днів більше ніж торік; залучений капітал у 2019 році зробив 1,51 обороти, період одного обороту залученого капіталу складає 241,81 день, що на 97,66 днів більше ніж у 2018 року; у 2019 році період обороту оборотного капіталу складає 190,54 дня, що на 68,43 днів більше ніж торік; капіталоемність є зворотнім показником коефіцієнту оборотності капіталу та показує, що для забезпечення випуску та реалізації одиниці продукції у 2019 році задіяно капіталу у розмірі 0,82 тис.грн, що більше на 0,29 тис. грн ніж торік.

По всім показникам оборотності капіталу спостерігається тенденція збільшення, що свідчить про зниження доходності капіталу із-за сповільнення оборотності капіталу.

Досить великий період обороту ТОВ «Інвест –М» залежить від того, що на підприємстві довгий виробничий цикл (3-5 років). Зниження оборотності оборотних активів також свідчить про зниження ділової активності підприємства. Очевидно, що підприємству необхідно приймати міри, які будуть направлені на прискорення оборотності капіталу з метою забезпечення розвитку в подальшому та забезпечити стратегічний розвиток.

Розрахункове значення суми додатково залучених коштів при уповільненні оборотності капіталу складає 19730,29тис.грн.

У зв'язку з уповільненням оборотності капіталу на 109,29 днів додатково залучено коштів на суму 19730,29 тис.грн. Якщо капітал обертався би у 2019 році не за 298,29 днів, а за 188,99, то для забезпечення отримання виручки у розмірі 65891 тис.грн, треба було б мати в обороті не 53848,5 тис.грн капіталу, а 34118,21 тис.грн, тобто менше на 19730,29 тис.грн.

Так як коефіцієнт оборотності капіталу тісно пов'язаний з рентабельністю капіталу необхідно розрахувати вплив рівня оборотності та рівня рентабельності продажу на рівень рентабельності всього капіталу. Цей розрахунок проводимо методом абсолютних різниць (табл. 4).

Таблиця 4.
Вплив факторів на рівень рентабельності капіталу підприємства

Показник	Од.вим.	2018 рік	2019 рік
Рентабельність капіталу	%	-7,75	-4,35
Рентабельність продажу	%	-4,01	-3,55
Коефіцієнт оборотності капіталу		1,93	1,22
Зміна рентабельності капіталу за рахунок:			
коефіцієнта оборотності капіталу		2,84	
рентабельності продажу		0,56	
Сукупний вплив		3,40	

Примітка: розраховано авторами

Аналіз отриманих даних у таблиці 4 свідчить, що рентабельність капіталу за звітний період збільшилась в цілому на 3,40% за рахунок росту рентабельності продажу на 0,56% та зниження коефіцієнту оборотності капіталу на 2,84%.

Для того, щоб більш детально проаналізувати ефективність управління капіталом промислового підприємства, необхідно проаналізувати ефективність управління підприємством за допомогою інтегральної оцінки задля подальшого дослідження його конкурентоспроможності [7]. Для цього вибираємо показники по кожному з аналітичних напрямів, визначаємо для кожного з них нормативне значення, а також значимість цих показників. Наступним кроком є побудова еталону – динамічного нормативу, що являє собою зразковий порядок руху показників й відповідає кращому динамічному стану й фінансовим результатам діяльності підприємства (табл. 5).

Таблиця 5.
Еталонний ряд показників

Показник	Ранг
Власний капітал	1
Рентабельність власного капіталу	2,5
Рентабельність капіталу	2,5
Капіталу	4
Оборотність капіталу	5
Рентабельність продажу	6
Оборотність власного капіталу	7
Дебіторська заборгованість	8
Залучений капітал короткостроковий	9
Кредиторська заборгованість	10

Примітка: складено авторами

Такий нормативний порядок руху показників – це ідеальна модель розвитку економічної системи підприємства, що є підґрунтям формування стратегії забезпечення конкурентоспроможності.

Для розрахунку інтегрального показника необхідно розрахувати коефіцієнт Спірмена та Кендела. Для визначення коефіцієнтів Спірмена та Кендела необхідно визначити ранг показників для підприємств, які досліджуються.

В процесі досліджено були означені підприємства, які є основними конкурентами ТОВ «Інвест –М» на ринку, це підприємства ТОВ «Дніпрострой Прим» та ТОВ «Доруф».

Ранжирування показників указаних підприємств визначались за темпом зростання вище наведених показників

За результатами звітного року темп зростання власного капіталу ТОВ «Інвест –М» склав найбільший відсоток, тому йому присвоюється перший ранг. Темп зростання рентабельності власного капіталу склав найменший відсоток, тому цьому показнику присвоюється найнижчий ранг, тобто десятий. За тими ж параметрами визначаємо ранги показників для ТОВ «Дніпрострой Прим» та ТОВ «Доруф».

Відповідно проведеного аналізу у ТОВ «Дніпрострой Прим» найменший темп зростання відповідає значенню показника рентабельності капіталу, тому цьому показнику присвоюється найменший ранг. А найбільшого зростання зазнав показник рентабельності власного капіталу, тому цьому показнику присвоюється найбільший ранг.

Щодо ТОВ «Доруф» найбільший темп зростання у показника оборотності власного капіталу короткострокового, а найменший – у показника рентабельності капіталу, тому цим показникам присвоюються вищий та нижчий ранги відповідно.

Відповідно логіці дослідження необхідно розрахувати коефіцієнти Кенделла та коефіцієнт Спірмена за формулами [6]. Розраховані значення коефіцієнтів дорівнюють відповідно. Для ТОВ «Інвест –М»: коефіцієнт Кенделла - 1,51; коефіцієнт Спірмена - 0,07. Для ТОВ «Дніпрострой Прим»: коефіцієнт Кенделла- 1,59; коефіцієнт Спірмена - 0,11. Для ТОВ «Доруф»: коефіцієнт Кенделла - 2,14; коефіцієнт Спірмена - 0,

Для того, щоб визначити інтегральний коефіцієнт, необхідно розрахувати Коефіцієнт Спірмена будемо розраховувати за формулою [6]:

Інтегральний показник формується шляхом порівняння нормативних і фактичних значень показників за формулою [8, с. 108]:

$$K_{и} = \frac{(1+K_c) + (1+K_k)}{4} \quad (1)$$

де K_c – коефіцієнт Спірмена;

K_k – коефіцієнт Кенделла.

Розраховані значення інтегрального показника відповідно: для ТОВ «Інвест –М» - 0,67; для ТОВ «Дніпрострой Прим» -0,72; для ТОВ «Доруф»- 0,96.

Розраховані коефіцієнти групуємо у таблицю 6. Коефіцієнт Спірмена відображає об'ємне відхилення фактичного ряду від нормативного. Найбільше відхилення у ТОВ «Доруф» (0,22), а найменше – ТОВ «Дніпрострой Прим» (0,07). Коефіцієнт Кенделла відображає структурне відхилення нормативного ряду від фактичного, коли враховуються перестановки (інверсії) показників друг щодо друга у фактичному ряду в порівнянні з нормативним. Найбільше відхилення у звітному році відбулося у ТОВ «Доруф» (2,14), а найменше – у ТОВ «Інвест –М» (1,51).

Таблиця 6.
Ряд коефіцієнтів рангової кореляції

Підприємство	Коефіцієнт Спірмена	Коефіцієнт Кенделла	Інтегральний коефіцієнт
ТОВ «Інвест –М»	0,07	1,51	0,67
ТОВ «Дніпрострой Прим»	0,11	1,59	0,72
ТОВ «Доруф»	0,22	2,14	0,96

Інтегральний показник формується шляхом порівняння нормативних і фактичних значень показників. Найбільший інтегральний коефіцієнт у ТОВ «Доруф», він складає 0,96, а найменший у ТОВ «Інвест –М» він складає 0,67. Таким чином, найліпший сумарний стан підприємства у ТОВ «Інвест –М».

Формою перспектив розвитку управління капіталом на підприємстві є рейтингова оцінка стану корпоративного управління ефективність якого забезпечує конкурентоздатність. Ця оцінка дає можливість одержати комплексне представлення про ситуацію в досліджуваній сфері на ТОВ «Інвест –М».

Для проведення такого оцінювання були проведенні наступні етапи дослідження: формування матриці стандартизованих показників щодо відповідного показника еталонного підприємства; побудова матриці стандартизованих показників; розрахунок рейтингових оцінок[7].

На основі розрахованих рейтингових показників виконано ранжирування підприємств у порядку її зросту (табл.7).

Таблиця 7.
Рейтинговий показник та ранжирування підприємств

Підприємство	Рейтингова оцінка	Місце
ТОВ «Інвест-М»	2,69	2
ТОВ «Дніпрострой Прим»	2,21	1
ТОВ «Доруф»	3,29	3

Отже, проведений всебічний аналіз на основі сучасних економіко-статистичних інструментів дає можливість визначити неоднозначну оцінку ефективності управління капіталом на досліджуваному підприємстві, а тому керівництву слід мати стратегічний орієнтир розвитку підприємства щодо забезпечення конкурентоспроможності як взагалі так і управління капіталом.

У ході проведеного аналізу накопичився різноманітний матеріал, на основі якого можна висунути гіпотези щодо вирішення існуючої проблеми забезпечення конкурентоспроможності. Шляхи розв'язання проблеми забезпечення конкурентоспроможністю пропонуємо на основі використання механізму (рис. 1).

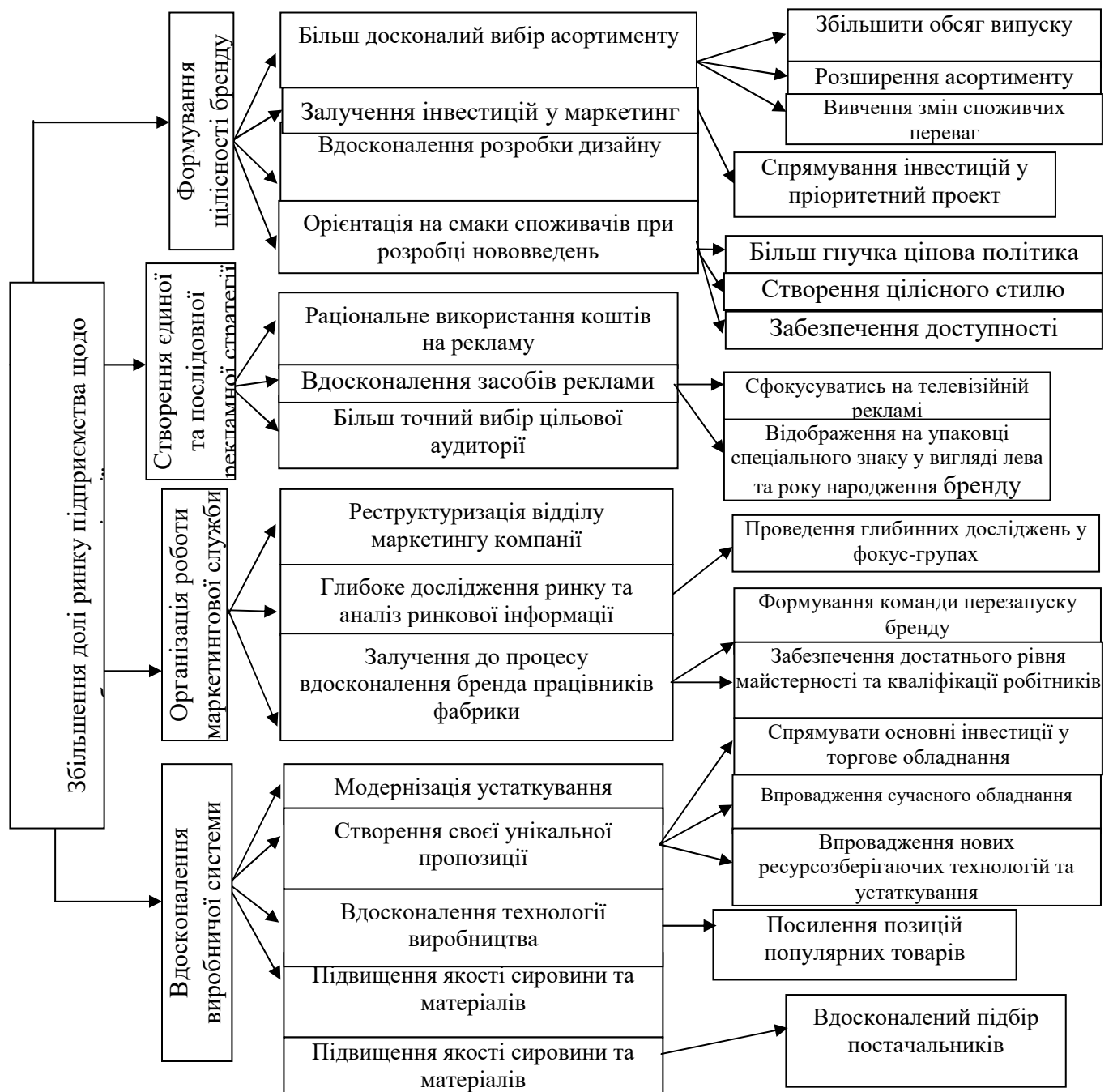

Рис. 1. Алгоритм механізму розв'язання стратегічної проблеми забезпечення конкурентоспроможності

Примітка: складено автором на основі власних досліджень

Запропонований алгоритм дозволяє управлінцям прийняти відповідні ефективні рішення щодо формування стратегії забезпечення конкурентоспроможності [8].

Висновки. Управління використанням капіталу являє собою систему принципів та методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з забезпеченням ефективного його застосування в різних видах діяльності підприємства і насамперед забезпеченні клікунентоспроможністю. Аналіз формування та використання капіталу ТОВ «Інвест –М» показав, що у складі майна підприємства більш питому вагу займають оборотні активи. Підприємство не має довгострокової і короткострокової заборгованість перед кредиторами і довгострокові позики. Значну частку в активах підприємства займають оборотні активи – понад 60%. Це свідчить про мобільність структури активів підприємства.

Стратегічні плани розробляються на основі визначення стратегії підприємства, яка, в свою чергу, залежить від стадії розвитку підприємства. Зокрема, підприємство, діяльності якого буда проаналізована потребує визначення прогнозних значень темпів зростання обсягів діяльності і норми прибутку, потреби в оборотних активах і капіталовкладеннях з урахуванням заходів щодо зниження затратоємкості. Побудова прогнозу дозволить скоординувати управлінські рішення щодо забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Список літератури.

1. Азаренкова Г.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. / Г.М. Азаренкова, Т.М. Журавель, Р.М. Михайленко.– К.: Знання – Прес, 2007 – 226 с.
2. Блонська В.І. Економіка підприємства: теорія і практикум: навч. посіб. / В.І.Блонська, Т.Г.Васильців, С.С.Гринкевич. - Львів: Магнолія-2006, 2012. - 688 с.
3. Горемыкин В. Планирование на предприятии: учебник / В. Горемыкин. - М.: Юрайт, 2010. - 695 с.
4. Баканов М.И. Теория экономического анализа / М.И. Баканов, А.Д. Шеремет.– Москва: Финансы и статистика. 2016. – 416 с
5. Савицкая Г.В. Анализ эффективности и рисков предпринимательской деятельности: методологические аспекты: монография/ Г.В. Савицкая. – Москва: НИЦ ИНФРА-М, 2014. – 272 с.
6. Шеремет А.Д. Методика финансового анализа / А.Д. Шеремет, Р.С. Сайфулин.–Москва: ИНФРА-М, 2017.– 176 с.
7. Буркова Л А. Теоретичні основи оцінки ефективності діяльності підприємств та шляхи її удосконалення/ Л.А. Буркова // Інноваційна економіка. – 2014.– № 4. С. 145-153.
8. T Beridze, N. Iokhman, O. Bondarenko, A. Buhra. Harmonization of results of modeling production systems of Ukraine's regions. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, 2020, № 1, pp. 135-141

References.

1. Azarenkova, H.M. (2007), *Finansy pidpryemstv: navch.posib* [Finance of enterprises: textbook], Knowledge – Press, Kyiv, Ukraine, P. 226.
2. Blons'ka, V.I. Vasylytsiv, T.H.and Hrynkevych, S.S. (2012). *Ekonomika pidpryemstva: teoriia i praktykum: navch. posib*. [Business economics: theory and workshop: textbook], Magnolia-2006, Lviv, Ukraine, P. 688.
3. Horemukyn, V.(2010), *Planyrovanye na predpriyatyy: uchebnyk* [Planning at the enterprise: textbook], Yurayt, Moscow, Russia, P. 695.
4. Bakanov, M.I. (2016). *Teoryia ekonomycheskoho analyza* [Theory of economic analysis]. Finance and Statistics. Moscow, P. 416.
5. Sheremet, A.D. (2017) *Metodyka fynansovoho analyza* [Methods of financial analysis]. INFRA-M, Moscow, P. 271.
6. Savitskaya, G.V. (2014) *Analyz efektyvnosty y rykov predprynymatel'skoj deiatel'nosty: metodolohycheskye aspekty: monohrafyia* [Analysis of efficiency and risks of entrepreneurial activity: methodological aspects: monograph], Research Center INFRA-M, Moscow, P.176.
7. Burkova, L.A. (2014), “Theoretical foundations for assessing the effectiveness of enterprises and ways to improve it”, *Innovative economy*, vol. 4, pp. 145-153.
8. Beridze, T. Iokhman, N. Bondarenko, O. and Buhra, A. (2020), “Harmonization of results of modeling production systems of Ukraine's regions”, *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, vol. 1, pp. 135-141.

Стаття надійшла до редакції 20.03.2020 р.